

УДК 628

Мацнева Т. С., старший викладач, Россінський Р. М., старший викладач (Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне)

50 РОКІВ – ЧАС ПІДСУМКІВ, ЧАС ДІЙ (до п'ятдесятиріччя заснування кафедри каналізації та санітарної техніки)

В статті коротко викладені дослідження документів, пов'язаних з розвитком, становленням та сучасною діяльністю кафедри каналізації та санітарної техніки (нині кафедра теплогазопостачання, вентиляції та санітарної техніки).

Ключові слова: кафедра каналізації, кафедра теплогазопостачання.

Так вже заведено, що, відзначаючи ювілейні дати, ми згадуємо пройдений шлях, тих, хто його долав, і з сподіваннями та вірою у краще плануємо своє майбуття.

На початок 1964–1965 навчального року в Українському інституті інженерів водного господарства відбулась реорганізація: гідротехнічний факультет був розділений на власне гідротехнічний та будівельний факультети, а кафедра водопостачання і каналізації була поділена на кафедру водопостачання і бурової справи та кафедру каналізації і санітарної техніки, яка увійшла до складу новоствореного будівельного факультету. Саме з цього часу і розпочинається історія нашої кафедри. На той час кафедра, як і сам будівельний факультет, розміщувалась в корпусі водних лабораторій (нині четвертий корпус).

Белозоров М.П.

Очолив новостворену кафедру доцент Белозоров Микола Пантелеймонович, а першими викладачами були: Васильєв Г.Г. (доручено викладати дисципліни «Санітарно-технічне обладнання будівель»), Морозов Г.В. (дисципліни «Теплогазопостачання», «Опалення і вентиляція»), Потапенко П.П.,

Пінчевський І.І. (обидва викладали «Каналізацію»).

Микола Пантелеймонович пройшов фронти другої світової, мав досвід інженерної та викладацької роботи, був людиною інтелігентною, цілеспрямованою, вимогливою, а тому одразу задав ту атмосферу відповідальності за свою роботу, яка зберігається впродовж багатьох років.

М.П. Белозоров був ентузіастом та пропагандистом своєї спеціальності, а тому багато сил і часу спрямовував на підготовку і виховання молодих спеціалістів, використовуючи свої глибокі знання та практичний досвід.

*Мацнев А.І.
в лабораторії очищення стічної води*

Для підсилення кадрового потенціалу новоствореного будівельного факультету на викладацьку роботу були запрошені науковці з Новочеркаського політехнічного інституту, в якому підготовку спеціалістів з водопостачання і каналізації проводили з 1913 року. Так на кафедрі прийшов працювати кандидат технічних наук, доцент Мацнев Анатолій Іванович, який і очолив кафедру у 1966 році. Його наукові інтереси були пов'язані з фізико-хімічними процесами очищення стічної води флотацією, що знайшло своє відображення в монографії «Применение флотации для очистки сточных вод» (1965 р.).

У тому ж 1966 році для підготовки і зміцнення наукового і кадрового складу кафедри починає працювати аспірантура за спеціальністю «Водопостачання і каналізація».

В цей же час активізується науково-дослідна робота студентів і продовжується традиція, започаткована Белозоровим М.П., долучення майбутніх фахівців до виконання реальних проектних робіт у студентському проектно-конструкторському бюро (СПКБ), де виконували значний обсяг проектно-вишукувальних та господарсько-договірних робіт.

В цей же час активізується науково-дослідна робота студентів і продовжується традиція, започаткована Белозоровим М.П., долучення майбутніх фахівців до виконання реальних проектних робіт у студентському проектно-конструкторському бюро (СПКБ), де виконували значний обсяг проектно-вишукувальних та господарсько-договірних робіт.

Для кращої організації наукової роботи студентів створюють студентське наукове товариство, яке очолює доцент Мацнев А.І. Одним із завдань товариства була організація щорічних конференцій, на яких

неодноразово відзначали актуальність робіт виконуваних студентами спеціальності «Водопостачання і каналізація».

У 1967 році після закінчення аспірантури у Московському інженерно-будівельному інституті на кафедрі приходиться працювати Терещук А.І., а у 1968 році після захисту кандидатської дисертації Сіньов О.П. і його дружина Гусева Л.М.

Організаторський талант завідувача кафедри Мацнєва А.І. був відзначений призначенням його на посаду декана будівельного факультету, яку він обіймав з 1972 по 1975 роки. За цей час факультет неодноразово виходив у лідери соціалістичного змагання.

Науково-дослідний сектор кафедри, який активно поповнюють її випускники, працює в таких напрямках: дослідження нових ефективних способів очищення стічної води (флотація, електрокоагуляція) – науковий керівник доцент, к.т.н. Мацнєв А.І.; вивчення способів інтенсифікації роботи очисних споруд (біокоагуляція-флотація) – науковий керівник доцент, к.т.н. Сіньов О.П.; розробка способів ущільнення, зневоднення, висушування осаду – науковий керівник доцент, к.т.н. Терещук А.І. Ці напрями сформувались у відповідні наукові школи та стали підґрунтям для створення трьох науково-дослідних лабораторій. В НДС кафедри активно працювали майбутні викладачі: Артамонов В.В., Щербаков В.М., Охримюк Б.Ф., Россінський М.П., Белозорова К.М., Ігнатенко О.П., Рогов В.М., Вижевська Т.В., Кравченко В.С., Давидчук В.І., Саблій Л.А.

За серію робіт у створенні нової технології очищення промислових стічних вод доцент Мацнєв А.І. у 1973 році був нагороджений ВДНГ СРСР. А у наступному році срібною медаллю ВДНГ СРСР був відзначений доцент Терещук А.І. за пересувну лабораторію з обробки осаду стічної води.

Наукові здобутки знаходять також своє відображення у виданнях: «Методика розрахунку споруд з осушення осадів стічних вод» (автор Терещук А.І.), «Исследование осадка сточных вод» (автор Терещук А.І.), «Очистка сточных вод флотацией» (автор Мацнєв А.І.), методичних посібниках Сіньова О.П.

Добре організована і налагоджена робота кафедри дозволила висувати її представників на керівні посади інституту та факультетів: проктором із заочного та вечірнього навчання був призначений Васильєв Г.Г., заступником декана будівельного факультету – Потапенко П.П., деканом вечірнього факультету – Артамонов В.В.

У 1981 році було створено галузеву науково-дослідну лабораторію очистки стічних вод м'ясної та молочної промисловості (науковий ке-

рівник доцент, к.т.н. Сіньов О.П.). В лабораторії було розроблено принципово нові споруди для очищення стічної води: біофільтр з рухомим плаваючим завантаженням, анаеробний реактор-прояснювач, відстійник-флотатор. Крім того було розроблено технології очищення стічних вод м'ясокомбінатів, свиноферм. В лабораторії тривалий час працювали: Охримюк Б.Ф., Юрчук О.В., Мельник В.Й., Демидченко Ю.І., Луньова О.І., Проценко С.Б., Ковальчук В.А., Ліхоніна А.А., Верейко В.Ю., Мацнева Т.С., Оленич К.Г.

Науково-дослідні роботи вимагали хорошого матеріального забезпечення, що входило в обов'язок тодішнього завідувача лабораторії кафедри Тетері А.І., який завдяки своїй комунікабельності вмів зробити неможливе в умовах тотального радянського дефіциту: забезпечував і навчальний процес, і наукові дослідження сучасним обладнанням.

Науковий доробок кафедри у 80-ті роки поповнюють нові видання: «Расширение и реконструкция очистных сооружений» (автори: Сіньов О.П., Мацнев А.І., Ігнатенко О.П.), «Интенсификация биологической очистки сточных вод» (автор Сіньов О.П.), дві нові монографії Терещука А.І.

Сіньов О.П.

У 1984 році на посаду завідувача кафедри обирають професора, к.т.н. Сіньова О.П., який очолює кафедру до 1990 року.

З появою перших комп'ютерних технологій науковці кафедри (Артамонов В.В., Татура О.С., Вижевська Т.В., Кізеєв М.Д.) починають працювати у напрямку пошуку критеріїв оптимізації процесів очищення стічної води. З метою виконання такої тематики досліджень Кізеєв М.Д. вступає у цільову аспірантуру кафедри кібернетики хіміко-технологічних процесів Московського хіміко-технологічного інституту.

З початком 90-х у зв'язку із скрутною економічною ситуацією обсяг виконуваних науково-дослідних і господарських договірних робіт почав різко зменшуватись, що призвело до звільнення співробітників і розформування науково-дослідних лабораторій. Попри це, Давидчук В.І., Проценко С.Б., Кізеєв М.Д. захищають дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук, а випускниця кафедри Кравченко Н.В. вступає в аспірантуру.

Мацнев А.І.

Завідувачем кафедри у 1990 році знову стає професор, к.т.н. Мацнев А.І., якого за наукові досягнення у галузі очищення стічної води у 1993 році обирають дійсним членом (академіком) новоствореної Академії будівництва України.

У зв'язку з переходом на викладання технічних дисциплін українською мовою постає питання забезпечення навчального процесу українськими підручниками. Саме на це був спрямований творчий потенціал кафедри в 90-ті роки. З друку виходять наші «перші ластівки» — навчальні посібники українською: «Водовідведення на промислових підприємствах» за авторством Мацнева А.І. і Саблій Л.А. (1998 р.), «Гаряче водопостачання будівель» Кравченка В.С і Саблій Л.А. (1999 р.), «Водовідведення та очищення стічних вод» Охримюка Б.Ф. (1999 р.), «Моніторинг та інженерні методи охорони довкілля» (Мацнев А.І., Проценко С.Б., Саблій Л.А.) у 2000 р.

В 1995 році УІВГ змінює свою назву, в ньому відбуваються структурні реформації, зокрема, створюють новий факультет міського будівництва та господарства, який очолює доцент кафедри каналізації і санітарної техніки Кравченко В.С. На посаді декана факультету Віталій Сергійович активно працює в напрямку організації набору студентів на нову, споріднену до «Водопостачання і водовідведення», спеціальність «Теплогазопостачання і вентиляція», на яку у 1999 році було здійснено перший набір. Кафедра каналізації і санітарної техніки стає випусковою одночасно для двох спеціальностей.

Становлення нової спеціальності вимагало великого обсягу методичної роботи, створення навчальних планів, розроблення нових лекційних курсів, лабораторних та практичних занять і розвитку матеріальної бази кафедри.

Гіроль М.М.

У 2001 році кафедра змінює свою назву з «каналізації та санітарної техніки» на «водовідведення, теплогазопостачання та вентиляції». Кафедрю очолює професор, доктор технічних наук, заслужений винахідник України Гіроль Микола Миколайович – потужний науковець і педагог, який спрямував свої зусилля на зміцнення престижу кафедри, її розвиток та становлення нової спеціальності ТГВ.

У цьому ж році професору Мацневу А.І. присвоюють звання «Почесний професор університету».

Перший випуск фахівців за спеціальністю «Теплогазопостачання і вентиляція» відбувся у 2004 році, тоді дипломи отримали 20 випускників (денної форми навчання).

Підготовка спеціалістів з водопостачання і водовідведення теж вимагала нових підходів. Професор Гіроль М.М. докладає значних зусиль до організації міжнародного обміну студентами, проведення міжнародних і всеукраїнських конференцій, регулярного випуску збірок студентських наукових робіт. Така пильна увага до роботи з молоддю дає свої результати: наші студенти як спеціальності ВВ, так і ТГВ неодноразово займають призові місця на всеукраїнських олімпіадах, конкурсах наукових робіт, дипломних проєктів.

Кафедра поступово починає нарощувати свій кадровий потенціал: на викладацьку роботу приходять наші випускники (Грицина О.О., Басюк М.М., Россінський Р.М., Гіроль А.М., Новицька О.С., Бляшина М.В.), які працюють над дисертаціями, доценти Ковальчук В.А., Кізеєв М.Д., Саблій Л.А. поступають в докторантуру. Як результат, за останній час було захищено 5 кандидатських і 2 докторських дисертації.

Професор Гіроль М.М. сприяв посиленню роботи, започаткованій Мацневим А.І., з підготовки та видання сучасних українських підручників та навчальних посібників. Активна праця викладачів у цьому напрямку приносить призові місця в щорічному університетському огляді-конкурсі «Краща навчально-методична розробка року» у 2004, 2005, 2006, 2007, 2010 роках.

У 2007 році Гіроль Микола Миколайович був запрошений новооб-

раним ректором на посаду проректора з наукової роботи університету.

Наукові розробки кафедри отримують визнання на досить високому рівні: за роботу «Інноваційна біотехнологія очистки висококонцентрованих стічних вод підприємств харчової промисловості» професор Гіроль М.М. та доцент Ковальчук В.А. отримують диплом всеукраїнського конкурсу-виставки «Кращий вітчизняний товар 2011».

Але нас знов спіткала реорганізація, яку вирішило провести нове керівництво університету: нашу кафедру розділяють і на її базі створюють кафедру теплогазопостачання, вентиляції та санітарної техніки (2013 р.). Це призводить до серйозних кадрових втрат: професор Гіроль М.М. полишає завідування, на іншу кафедру переходить професор, д.т.н. Ковальчук В.А., а також доцент, к.т.н. Вижевська Т.В.

Саблій Л.А.

У червні 2013 року професора, доктора технічних наук Саблій Ларису Андріївну призначають виконувати обов'язки завідувача кафедри, але вже на початку вересня вона звільняється з університету і переходить на роботу у Київську політехніку.

У такий скрутний для кафедри час її очолює доцент, відмінник освіти України, к.т.н. Кізеєв М.Д. Микола Дмитрович має не лише досвід викладацької і наукової роботи, але й практичний досвід: він тривалий час керує науково-дослідним виробничим бізнес-центром нашого університету. Саме за його участі розроблені проекти з реконструкції та модернізації інженерних систем та об'єктів НУВГП. Його наукові інтереси щодо енергоощадних технологій та використання відновлювальних ресурсів доречно збіглися із новою назвою кафедри та задачами, які перед нами поставлені.

За п'ятдесят років змінилось кілька поколінь викладачів. Нині на кафедрі працюють: професор, д.т.н. Гіроль М.М., дев'ять доцентів, к.т.н. – Кізеєв М.Д., Давидчук В.І., Кравченко В.С., Проценко С.Б., Щербаков В.М., Кравченко Н.В., Грицина О.О., Новицька О.С., Гіроль А.М., два старші викладачі – Мацнева Т.С., Россінський Р.М., два

асистенти – Басюк М.М., Чабан І.В.

Кізеєв М.Д.

лу С.Л. Шутяк, генеральний директор фірми "BIOTAL CZ s.r.o." (Чехія), к.т.н. Тетеря О.І., головний інженер ПрАТ "Рівнегаз" Ганжа О.В. та багато інших.

Ми пишаємось своєю історією і надалі будемо робити все можливе, щоб наші студенти ставали сучасними фахівцями європейського рівня, а на наші наукові досягнення рівнялись колеги.

Автори статті висловлюють глибоку вдячність завідувачці музею історії НУВГП Філіпович Єві Олександрівні за надану можливість ознайомитись з історичними матеріалами, які були використані для написання статті.

Matsneva T. S., Senior Lecturer, Rossinskyi R. M., Senior Lecturer
(National University of Water Management and Nature Resources Use,
Rivne)

50 YEARS – TIME OF RESULTS AND TIME FOR ACTIONS
(devoted to 50th anniversary of Department of Sewerage and Sanitary
Engineering)

The paper reflects documents' research connected with formation and present activity of Department of Sewerage and Sanitary Engineering (now Department of Heat, Gas Supply, Ventilation and Sanitary Engineering).

Keywords: Sewerage Department, Department of Heat and Gas Supply.

Мацнева Т. С., ст. преподаватель, Россинский Р. Н., ст. преподаватель (Национальный университет водного хозяйства и природопользования, г. Ровно)

50 ЛЕТ — ВРЕМЯ ИТОГОВ, ВРЕМЯ ДЕЙСТВИЙ
(к пятидесятилетию образования кафедры канализации и санитарной техники)

В статье коротко изложены исследования документов, связанных с развитием, становлением и современной деятельностью кафедры канализации и санитарной техники (в настоящий момент кафедра теплогазоснабжения, вентиляции и санитарной техники).

Ключевые слова: кафедра канализации, кафедра теплогазоснабжения.
